

سۇئال

مەن ئىنگىلىز تىلىدا سۆزلەيمەن (ھەمدە ئۇ مېنىڭ ئانا تىلىم) ھەمدە مەن ئەرەب تىلىنى ئۆگىنىشكە ئۇرىنىۋاتىمەن . مەن فاتىھە سۈرىسىنى مۇسۇلمان بولغاندىن كىيىن ئۆگەنگەن . لىكىن بەزى ھەرىپلەر بار ، ئۇلارنى تەلەپپۇز قىلالمايمەن ۋە بەزىلىرى بار ، ئۇلارنى خاتا تەلەپپۇز قىلىمەن . مەن فىقھى كىتاپلىرىنىڭ بىرىدە فاتىھەنىڭ ھەرىپلىرىدە خاتالىشىش ئۇنىڭ نامىزىنى بىكار قىلىۋىتىدۇ دەپ ئوقۇغان . ھەمدە مەن قىرائىتىمنى ياخشىلاش ئۈچۈن بىر قىسىم لىنىتىغا ئىلىنغان قىرائەتلەرنى تىڭشاشقا تىرىشىۋاتىمەن . بىراق يەنىلا خاتالىشىۋاتىمەن ھەمدە قىرائىتىمنىڭ قانچىلىك ناچارلىقى ھەققىدە ئويلىنىمەن . قىرائەت قىلىش جەريانىدا ھەرىپلەرنىڭ تەلەپپۇزنى توغرىلاش ئۈچۈن كۆپ توختايمەن ھەمدە كۆپ ھاللاردا فاتىھەنى بىر قىتىمدىن كۆپ تەكرارلايمەن . شۇڭا مەن نىمە قىلىشىم كىرەك ؟

تەپسىلىي جاۋاب

مەدھىيە ئاللاھقا بولسۇن .

1- ئالىملارنىڭ توغرا سۆزلىرىگە ئاساسلانغاندا ، فاتىھە سۈرىسىنى ئوقۇش نامازدىكى بىر ئەركان بولۇپ ، ئۇنى ئوقۇش ئىمام ، ئەگەشكۈچى ، ۋە يالغۇز ئوقۇغۇچىغا ۋاجىپ .

ئەبۇ ھۇرەيرىدىن نەقىل قىلىندىكى ، پەيغەمبەر (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) : **كىمكى بىر ناماز ئۆتەپ ، ئۇنىڭدا قۇرئان ئانىسىنى ئوقۇمىسا ، ئۇنداقتا ئۇ (ناماز) كەمتۈك دەپ ئۈچ قىتىم دىدى . شۇنىڭ بىلەن ئەبۇ ھۇرەيرىگە : " بىز ئىمامنىڭ كەينىدە بولساقچۇ ؟ " دىيىلدى . ئۇ : " ئۇنى ئىچىڭدە ئوقۇغىن . چۈنكى مەن ئاللاھ ئەلچىسىنىڭ (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) مۇنداق دىگەنلىكىنى ئاڭلىدىم : « ئۇلۇغ ئاللاھ مۇنداق دىدى : نامازنى مېنىڭ بىلەن بەندەمنىڭ ئارىسىدا تەك ئىككىگە بۆلۈم . ھەمدە بەندەمگە ئۇ سورىغان نەرسە بار بولىدۇ . شۇڭا بەندە : الحمد لله رب العالمين (مەدھىيە دۇنيالارنىڭ پەرۋەردىگارى ئاللاھقا بولسۇن) دىسە ، ئۇلۇغ ئاللاھ : بەندەمنى مەدھىيىلىدى ، دەيدۇ . ھەمدە ئۇ : الرحمن الرحيم (مېھرىبان ، رەھىملىك) دىسە ، ئاللاھ : بەندەمنى تەرىپلىدى ، دەيدۇ . ھەمدە ئۇ : مالك يوم الدين (قىيامەت كۈنىنىڭ ئىگىدارى) دىسە ، ئۇ : بەندەم شان-شەرىپىمنى كۆتۈردى ، يەنە بىر قىتىمدا : بەندەم ماڭا ئەل بولدى ، دەيدۇ . شۇنىڭ بىلەن ئۇ : **إياك نعبد وإياك نستعين (ساڭىلا ئىبادەت قىلىمىز ھەمدە سەندىنلا ياردەم تەلەپ قىلىمىز)** دىسە ، ئۇ : بۇ بولسا مېنىڭ بىلەن بەندەمنىڭ ئارىسىدا بولىدۇ ھەمدە بەندەمگە سورىغان نەرسىسى بار بولىدۇ . شۇنىڭ بىلەن ئۇ : **اهدنا الصراط المستقيم . صراط الذين أنعمت عليهم غير المغضوب عليهم ولا الضالين (بىزنى تۈز يولغا يىتەكلىگىن . غەزەپىڭگە يولۇققانلارنىڭ ، ياكى نازغانلارنىڭ يولىغا ئەمەس ، سەن نىيەت بەرگەنلەرنىڭ يولىغا (يىتەكلىگىن) .)** دىسە ، ئۇ : بۇ بولسا بەندەم ئۈچۈن ، ھەمدە**

بەندەمگە سورىغان نەرسىسى بار بولىدۇ ، دەيدۇ . » .

[مۇسلىم نەقىل قىلغان ، 395]

ھەمدە نامازخان ئۇنى ئەرەب تىلى بىلەن توغرا يۇسۇندا ئوقۇشى لازىم ، چۈنكى بىز قۇرئاننى ئۇنىڭ چۈشكەن ھالىتىدە ئوقۇشقا بۇيرۇلغان .

2- تىلىدا كەمتۈكلۈك بولغانلىقتىن ، ياكى غەيرى ئەرەب بولغانلىقتىن ئۇنى توغرا تەلەپپۇز قىلالمايدىغان كىشى كۈچىنىك يېتىشىچە تەلەپپۇزنى توغرا تەلەپپۇزنى ئۆگىنىشى لازىم .

ئەگەر قىلالمىسا ، ئۇنداقتا ئۇ ئۇنىڭدىن ساقىت بولىدۇ ، چۈنكى ئاللاھ كىشىلەرگە ئۇلارنىڭ تاقىتىدىن سىرتىنى بۇيرىمايدۇ . ئاللاھ مۇنداق دىگەن :

ئاللاھ كىشىگە پەقەت ئۇنىڭ تاقىتى دائىرىسىدىكىنىلا بۇيرىيدۇ .

[بەقەرە (ئىنەك) : 286]

3- فاتىھەنى ئوقۇشتىن پۈتۈنلەي ئاجىز كەلگەن ، ياكى ئۇنى ئۆگىنىشتىن ئاجىز كەلگەن ياكى ئۇ ئەمدى مۇسۇلمان بولغان ھەمدە ناماز ۋاقتى كىرگەن ھەمدە ئۇنىڭغا ئۇنى ئۆگىنىشكە يېتەرلىك ۋاقىت يوق كىشى بولسا ، ئۇنىڭغا تۆۋەندىكى ھەدىيىستىكى چىقىش يولى بار :

نەقىل قىلىندىكى ، ئابدۇللاھ بىن ئەۋفا مۇنداق دىگەن : " بىر كىشى پەيغەمبەرنىڭ (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) قېشىغا كىلىپ : ئى ئاللاھ ئەلچىسى ، ماڭا قۇرئاندىن ماڭا يېتەرلىك بولىدىغان بىر نەرسە ئۆگىتىپ قويغىن ، چۈنكى مەن ئوقۇيالمايمەن . " دىدى . ئۇ : سەن : " سۇبھانەللاھ ، ۋەلا ھەمدۇ لىللاھ ، ۋە لا ئىلاھە ئىللەللاھ ، ۋاللاھۇ ئەكبەر ، ۋە لا ھەۋلە ۋەلا قۇۋۋەتە ئىللا بىللاھ " دىگىن ، دىدى . ئۇ كىشى قولىنى يۇمۇش بىلەن (كۆپ نەرسىنى ئۆگىنەلمەيدىغانلىقى كۆرسىتىپ) ئىشارە قىلدى . ھەمدە : " بۇ بولسا پەرۋەردىگارم ئۈچۈن ، مەن ئۈچۈنچۇ ؟ " دىدى . ئۇ : سەن : " ئاللاھۇممە ئىغفرلىي ، ۋەرھەمنى ، ۋەھدىنى ، ۋەرزۇقنى ، ۋە ئافىنى " دىگىن دىدى . شۇنىڭ بىلەن ئۇ يەنە بىر قولىنى يۇمۇش بىلەن ئىشارە قىلدى ھەمدە ئورنىدىن تۇردى . "

[نەسائىي (924) ، ئەبۇ داۋۇد (832) نەقىل قىلغان . ئۇنىڭ ئىسنادى مۇنزىرىي تەرىپىدىن " تەرغىب ۋە تەرھىب " تا بەلەن دەپ

تۈرگە ئايرىلغان ، 2430 . ھافىز بىن ھەجەر " تەلخىس ئەل ھەبىر " دە ئۇنى ياخشى ھەدىس دەپ كۆرسەتكەن ، 1236]

ئىبىنۇ قۇددامە (ئاللاھ ئۇنىڭغا رەھىم-شەپقەت قىلسۇن) مۇنداق دىگەن :

" ئەگەر بىر كىشى قۇرئاندىن ھىچنەم بىلمىسە ، ھەمدە ناماز ۋاقتى چىقىپ كىتىشتىن بۇرۇن ئۇنى ئۆگىنەلمىسە ، ئۇنداقتا ئۇ : " سۇبھانەللاھ ، ۋەلا ھەمدۇ لىللاھ ، ۋە لا ئىلاھە ئىللەللاھ ، ۋاللاھۇ ئەكبەر ، ۋە لا ھەۋلە ۋەلا قۇۋۋەتە ئىللا بىللاھ " دىيىشى كىرەك . چۈنكى ئەبۇ داۋۇد نەقىل قىلدىكى ، بىر كىشى پەيغەمبەرنىڭ (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) قېشىغا كىلىپ : " مەن قۇرئاندىن ھىچ نەرسىنى ئۆگىنەلمەيۋاتىمەن ، شۇڭا ماڭا يېتەرلىك بولىدىغان بىر نەرسە ئۆگىتىپ قويغىن . " دىدى . شۇنىڭ بىلەن ئۇ : سەن : " سۇبھانەللاھ ، ۋەلا ھەمدۇ لىللاھ ، ۋە لا ئىلاھە ئىللەللاھ ، ۋاللاھۇ ئەكبەر ، ۋە لا ھەۋلە ۋەلا قۇۋۋەتە ئىللا بىللاھ " دىگىن ، دىدى . ئۇ : " بۇ بولسا ئاللاھ ئۈچۈن ، مەن ئۈچۈنچۇ ؟ " دىدى . ئۇ : سەن : " ئاللاھۇممە

ئىغىرلىي ، ۋەرھەمنىي ، ۋەھدىنىي ، ۋەرزۇقنىي ، ۋە ئافىنىي " دەپسەن دىدى .

ھەمدە ئۇنىڭ بۇ ئالدىنقى بەش ئىبارىدىن ئوشۇق دىيىشى لازىم ئەمەس ، چۈنكى پەيغەمبەر (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) پەقەت شۇنىلا دىگەن ، ھەمدە ئۇ ئۇنىدىن كۆپرەكنى سورىغاندا ، ئاندىن ئۇنىڭغا كۆپرەك دەپ بەردى .
(ئىبۇ قۇددامەنىڭ سۆزى تۈگىدى .)

بىراق ئەگەر بىر كىشى فاتىھەنىڭ پەقەت بىر قىسمىنىلا ئوقۇيالايدىغان بولسا ، ئۇ ئاشۇ ئوقۇيالايدىغىنىنى ئوقۇشى لازىم . ھەمدە ئۇ ياخشى ئوقۇيالايدىغىنىنى تەكرار ئوقۇشى (يەنى ، ئۇنىڭ ئوقۇيالايدىغىنىنىڭ جەمئىي سانى فاتىھەنىڭ ئايەتلىرىنىڭ سانىغا تەك يەتتە ئايەت بولغۇچە) لازىم .
ئىبۇ قۇددامە مۇنداق دىگەن :

ئۇنىڭ " سۇبھانەللاھ ، ۋەل ھەمدۇ لىللاھ ، ۋە لا ئىلاھە ئىللەللاھ ، ۋاللاھۇ ئەكبەر ، ۋە لا ھەۋلە ۋە لا قۇۋۋەتە ئىللا بىللاھ " دىيىشى يىتەرلىك ، چۈنكى پەيغەمبەر(ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) مۇنداق دىگەن : **قۇرئاندىن نىمىنى بىلسەڭ ، شۇنى ئوقۇ ، ئۇنداق بولمىسا ، ئاللاھنى مەدھىيە ، ئۇنىڭ بىرلىكىنى جاكارلىغىن ھەمدە ئۇنى ئۇلۇغلىغىن .** [ئەبۇ داۋۇد نەقىل قىلغان .]

" المغني " (1 / 289 ، 290)

سىزنىڭ ئەگەر نامازخان فاتىھەنىڭ بىر ھەرىپىنى خاتا تەلەپپۇز قىلسا ، نامازنىڭ بىكار بولۇپ كىتىدىغانلىقى ھەققىدە ئوقۇغىنىڭىز ھەممىگە ئومۇم ئەمەس . فاتىھەدىكى ھەر قانداق بىر خاتالىق نامازنى بىكار قىلمايدۇ ؛ بەلكى فاتىھەدىن مەلۇم نەرسە چۈشۈرلۈپ قويۇلمىسا ، ياكى تەلەپپۇز مەنىسىنى بۇرۇتتىدىغان دەرىجىدە ئۆزگىرىپ كەتمىسا ئۇ بىكار بولۇپ كەتمەيدۇ . ئۇنىڭ ئۈستىگە بۇ نامازنىڭ بىكار بولۇپ كىتىشى ھەققىدىكى ھۆكۈم فاتىھەنى توغرا ئوقۇيالايدىغان ياكى ئۇنى ئۆگىنەلەيدىغان لىكىن قىلمايدىغانلارغا قارىتىلغان .

ئۇنداق قىلالمايدىغانلارغا كەلسەك ، ئۇلار ئۇنى قۇربىنىڭ يىتتىشىچە ئوقۇيدۇ ، ھەمدە ئۇ ئۇلارغا تەسىر يەتكۈزمەيدۇ ، چۈنكى ئاللاھ كىشىگە ئۇنىڭ تاقىتىنىڭ سىرتىدىن بۇيرىمايدۇ . ئالىملار تەرىپىدىن قارار قىلىنغان ئاساسىي پىرىنسىپلارنىڭ بىرى بولسا ئاجىزلىق بىلەن ۋاجىپ يوق .
المغني (2/154) كە قاراڭ .

ھەمدە بۇ ھالەتتە ئۇ كۈچىنىڭ يىتتىشىچە فاتىھەنى ئوقۇشى ئاندىن ئۇنىڭغا قوشۇپ " سۇبھانەللاھ ، ۋەل ھەمدۇ لىللاھ ، ۋە لا ئىلاھە ئىللەللاھ ، ۋاللاھۇ ئەكبەر ، ۋە لا ھەۋلە ۋە لا قۇۋۋەتە ئىللا بىللاھ " دىيىشى لازىم ، شۇنىڭ بىلەن بۇ ئۇ فاتىھەدىن كەم قويغانلىرىنى تولۇقلايدۇ . المجموع (3/375) . كە قاراڭ .

ھەمدە ئىسلام پېشىۋاسى ئىبۇ تەيمىيەدىن(ئاللاھ ئۇنىڭغا رەھىم-شەپقەت قىلسۇن) مۇنداق دەپ سورالغان :

" فاتىھەنى خاتا تەلەپپۇز قىلىدىغان بىرسىنىڭ نامىزى بىكار بولامدۇ -يوق ؟ "

ئۇ مۇنداق دەپ جاۋاب بەرگەن :

" ئەگەر بىر كىشى فاتىھەنى مەنىسىنى بۇرۇتەتمەيدىغان دەرىجىدە خاتا تەلەپپۇز قىلسا ، ئۇنىڭ نامىزى دۇرۇس بولىدۇ ، مەيلى ئۇ

ئىمام بولسۇن ياكى يالغۇز نامازخان بولسۇن .

بىراق مەنسىنى بۇرۇتىدىغان خاتا تەلەپپۇز قىلىشقا كەلسەك ، ئەگەر كىشى ئۇنىڭ مەنسىنى بىلسە ، مەسىلەن ، ئەگەر ئۇ :
صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتُ عَلَيْهِمْ يەنى ، " ئەنئەمتە " نى " ئەنئەمتۇ دىسە ھەمدە ئۇ بۇ ئالماشنىڭ بىرىنچى شەخىستە ئىكەنلىكىنى بىلسە
ئۇنىڭ نامىزى دۇرۇس ئەمەس . ھەمدە ئەگەر ئۇ ئۇنىڭ مەنەنى بۇرۇتىدىغانلىقىنى بىلمىسە ھەمدە بۇ ئالماش ئىككىنچى
شەخىس بىرلىك دەپ ئويلىغان بولسا ، ئۇنداقتا بۇ ھەقتە ئالىملارنىڭ ھەرخىل قارىشى بار . ھەمدە ئاللاھ ياخشى بىلىدۇ . "

مجموع الفتاوى (22/443) .

ھەمدە يەنە نامازدا زىبەر بىلەن ئاخىرلاشتۇرىدىغان سۆزنى زىبەر بىلەن ئاخىرلاشتۇرۇش ھەققىدە سورالدى .

ئۇ مۇنداق جاۋاب بەردى :

ئەگەر ئۇ ئۆزىنىڭ نىمە قىلىۋاتقىنىنى بىلسە ھەمدە ئۇنى قەستەن قىلسا ، ئۇنداقتا ئۇنىڭ نامىزى بىكار بولىدۇ ، چۈنكى ئۇ
نامىزىنى ئويناۋاتىدۇ . لىكىن ئۇ ئۇنى بىلمىسە ، ئۇنداقتا ئۇنىڭ نامىزى ئالىملارنىڭ ئىككى قارىشىنىڭ بىرىگە ئاساسلانغاندا بىكار
بولمايدۇ . "

مجموع الفتاوى (22/444) .

شۇڭا ھۆرمەتلىك مۇسۇلمان سىڭلىم ، سىز قاتتىق تېرىشىشىڭىز ھەمدە ئۇنى داۋاملىق مەشىق قىلىشىڭىز كىرەك . سىز ئۇنى
ئۇنى ياخشى ئوقۇيالايدىغان يەنە بىر مۇسۇلمان ھەمىشىرىگە ئوقۇپ كۆرۈش ، لىنىتلاردىكى ياكى رادىئودىكى ماھىر قارىلار
ئوقۇغان قىرائەتلەرنى تىڭشاش ئارقىلىق ئۇنى قىلالايسىز .

ئۇ ھەقتە ئەنسىرەش ، غەم قىلىشىڭىزنىڭ ھاجىتى يوق ، چۈنكى ئاللاھ كىشىلەرنىڭ قەلبىدىكىنى بىلىدۇ ، ھەمدە ئۇ كىمنىڭ
قاتتىق تېرىشىۋاتقانلىقىنى ھەمدە كۈچ سەرپ قىلىۋاتقىنىنى ، ۋە كىمنىڭ ھورۇن ، بىخۇدلىقىنى بىلىدۇ .
سىز قۇرئان ئوقۇش جەھەتتە بايقىغان قىيىنچىلىق سىزنىڭ ياخشىلىقىڭىز ۋە ساۋاپلىرىڭىزنى ئاشۇرىدۇ . نەقىل قىلىندىكى ،
ئائىشە (ئاللاھ ئۇنىڭدىن رازى بولسۇن) مۇنداق دىگەن : " ئاللاھ ئەلچىسى (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن)
مۇنداق دىدى : قۇرئان ئوقۇشتا ماھىر كىشى ئىسىل ۋە ئىتائەتمەن پۈتۈكچىلەر (يەنى ، پەرىشتىلەر) بىلەن بىللە بولىدۇ . ھەمدە
قۇرئاننى ئوقۇيدىغان ، ھەمدە ئۇ ئۇنىڭغا قىيىن كەلگەنلىكتىن ئۇنى ئوقۇشقا كۈچ سەرپ قىلىدىغان كىشى ئىككى ئەجىرگە ئىگە
بولىدۇ . " [مۇسلىم نەقىل قىلغان ، 798]

نەۋەۋىي (ئاللاھ ئۇنىڭغا رەھىم - شەپقەت قىلسۇن) مۇنداق دىگەن :

" ئۇنى ئوقۇشقا كۈچ سەرپ قىلىدىغان كىشى بولسا ئۇنى ياخشى يادلىيالمىغانلىقتىن قىرائىتىدە دۇدۇقلايدىغان كىشى . ئۇ ئىككى
ئەجىرگە ئىگە بولىدۇ : ئۇنى ئوقۇغانلىقىغا ئەجىر ھەمدە ئۇنى ئوقۇشقا كۈچ سەرپ قىلغىنىغا ئەجىر . "

ئايەتلەرنى بىر قىتىمدىن ئوشۇق تەكرارلاشنىڭ ھاجىتى يوق ، چۈنكى بۇ بولسا پەيغەمبەر (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق
ئۇنىڭغا بولسۇن) قىلغان ياكى ئۆگەتكەن نىمە ئەمەس . بەلكى ئۇ ۋەسۋەسىگە ئىشىك ئاچىدۇ ، نامازنى كىمەيتىۋىتىدۇ ،
دىققىتىنى چاچىدۇ ، ئايەتلەرنىڭ مەنىلىرىنى ئويلاشتىن قويدۇ ، ھەمدە شەيتاننى خۇش قىلىدۇ . چۈنكى ئۇ ئۇنىڭدىن
نامازخاننىڭ ئاخىرى ناماز ئوقۇشتىن ۋاز كېچىشى ئۈچۈن ئۇنى قىيناشقا يول تاپالايدۇ . بىراق ئاللاھ ئەڭ مېھرىبان ۋە

رەھىملىك ، ھەمدە ئۇ بىزگە ئۆزىمىزدىنمۇ بەكرەك رەھىملىك ، ھەمدە ئۇ بىزگە تاقىتىمىز يەتمەيدىغان نىمىنى ئارتمايدۇ .